

ismételten közöltek beszámolókat a Magyar Tanácsköztársaságról, majd a fehérterrorról; e cikkek szerzői közt ott találhatók Lékai János, Alpári Gyula és más magyar forradalmárok.

Mégis, a mi mostani szempontunkból, tanulságosabbnak látszik arra emlékeztetni, hogy amikor Stanislav Kostka Neumann 1933-ban előadó körutat tett Cseh-szlovákia városaiban, a magyar városokat — Érsekújvárt, Losoncot, Rozsnyót, Kassát, Ungvárt, Munkácsot — is meglátogatta, s riportszerű útielmékedésében ismételten fölidézi korábbi tapasztalatait, például ilyenképpen: „Szerettem a magyar népet Kiskundorozsmán és más Szeged környéki falvakban, de a magyar kispolgári réteg éppoly idegen tőlem, mint többségükben a cseh kispolgárok is.” (175.) Losoncon járva megint följegyzí, amit már Dorozsmán is észlelt, hogy tudniillik „a magyar nyelv — bár első hallásra kissé furcsa —, de kellemes hangzású, s nekem már régóta tetszik”; majd hozzáfűzi: „szívesen megtanulnám e nyelvet, ha hasznosabb volna”. (65.)

A magyar városokban némi szomorúsággal elmélkedik népeink párhuzamos sorsáról. Érsekújvárott megnézi Czuczor Gergely szobrát, s érezhető bánattal említi, hogy „e magyar költőről semmit, végkép semmit sem tudok”. (58.) Rozsnyón amiatt méltatlankodik, hogy „fölségesen ledöntötték” a Kossuth Lajos-emlékművet. (90.) Ugyancsak Rozsnyón leírja, hogy Losoncról jövet munkásokkal utazott; egymás közt magyarul beszéltek, vele szlovák-cseh keveréknyelven; „valami természetes szívéllyesség, emberiesség volt a tekintetükben”; vagyis a népek közti barátkozásnak ugyanaz a nyíltsága és őszintesége, amelyet már Kiskundorozsmán is örömmel észlelt. (89.)

A csapi állomás előtt elnézi a színes virágoktól tarkálló vég nélküli mocsaras mezőt, rajta az elégedetten elmélkedő tömérdek gólyával, s megjelenik emlékében „a magyar puszta, amelyet hajdan már szerettem”. (110.)

Folytathatnánk a tallózást e többféleképp is jelentős modern cseh költő életművében és kéziratok hagyatékában; ám talán az itt közölt adatok és szövegek is kellőképpen tanúsítják, hogy a Szegeden és Dorozsmán gyűjtött benyomások, főként pedig ezek művészi feldolgozásai hitelesen szemléltetik a kelet-közép-európai közös sors egyik fontos mozzanatát, meg a félreértéseket is, amelyek e közös sorsot oly sokáig alapvetően jellemezték.

LIGETI ERIKA: ÜNNEP